

Асосий воситаларни инвентаризацияси

3.24. Инвентаризацияни бошлашга қадар қуйидагиларни текшириш зарур:

инвентарь карточкалари, инвентарь китоблари ёки рўйхатларининг мавжудлиги ва ҳолати;

техник паспортлар ёки бошқа техник ҳужжатларнинг мавжудлиги ва ҳолати;

хўжалик юритувчи субъект томонидан ижарага, сақлашга ва вақтинча фойдаланишга топширилган ёки қабул қилинган асосий воситаларни ҳужжатларининг мавжудлиги. Ҳужжатлар йўқ бўлса, уларнинг олиниши ёки расмийлаштирилишини таъминлаш зарур.

Бухгалтерия ҳисоби регистрлари ёки техник ҳужжатларда тафовутлар ёхуд ноаниқликлар топилган тақдирда уларга тегишли тузатишлар ва аниқлаштиришлар киритилиши керак.

3.25. Асосий воситаларни инвентаризациясини ўтказаяётганда комиссия мажбурий тартибда объектларни натурада кўздан кечиради ва инвентаризация рўйхатларига уларнинг тўлиқ номи, вазифаси, инвентарь рақамлари ва асосий техник ёки фойдаланиш кўрсаткичларини қайд этади.

Ҳисобга қабул қилинмаган объектлар, шунингдек, ҳисоб регистрларида уларни тавсифлайдиган маълумотлар бўлмаган ёки нотўғри маълумотлар кўрсатилган объектлар аниқланганда комиссия инвентаризация рўйхатига ана шу объектлар бўйича етишмайдиган ёки тўғри маълумотларни ва техник кўрсаткичларни киритиши керак, масалан: бинолар бўйича — уларнинг вазифаси, улар қурилган

асосий материаллар, ҳажми (ташқи ёки ички томондан ўлчаб), майдони (умумий фойдали майдони), қаватлар сони (ертўла, ярим ертўла ва ҳоказоларсиз), қурилган йили ва ҳоказолар; каналлар бўйича — узунлиги, чуқурлиги ва эни (туби ва юзаси бўйича), сунъий иншоотлар, туби ва ёнларини маҳкамлаш материаллари, кўприklar бўйича — жойлашган ери, материаллар тури ва асосий ўлчамлари; йўллар бўйича — йўл тури (тош йўл, профили йўл), узунлиги, қоплаш материаллари ва машина қатнайдиган эни ва ҳоказолар кўрсатилиши керак.

Инвентаризация натижасида аниқланган ҳисобга олинмаган объектларни баҳолаш жорий қиймат бўйича амалга оширилиши, эскириш эса объектларнинг ҳақиқий техник ҳолати бўйича белгиланиши, бунда баҳолаш ва эскириш тўғрисидаги маълумотлар тегишли далолатномалар билан расмийлаштирилиши керак.

Инвентаризация комиссияси инвентаризация вақтида аниқланган ҳисобга олинмаган объектлар қачон ва қимнинг фармойиши билан барпо этилганини, уларни барпо этиш харажатлари қаерга ҳисобдан чиқарилганини аниқлаши ва бунинг баённомада акс эттирилиши керак.

Асосий вазиталар рўйхатга объектнинг асосий вазифасига мувофиқ номлари бўйича қайд этилади. Агар объект қайта тикланган, реконструкция қилинган, кенгайтирилган ёки қайта жиҳозланган ва бунинг натижада унинг асосий вазифаси ўзгарган

бўлса, у рўйхатга янги вазифасига мувофиқ келадиган ном билан киритилади.

Агар комиссия капитал тусда қилинган ишлар (қават қуриш, янги хоналар қуриш ва ҳоказолар) ёки иморат ва иншоотларни қисман тугатиш (айрим конструктив элементларни бузиш) бухгалтерия ҳисобида акс эттирилмаган деб топса, у тегишли ҳужжатлар бўйича объект бошланғич қийматининг кўпайиш ёки камайиш суммасини аниқлаши ва рўйхатда қилинган ўзгаришлар тўғрисидаги маълумотларни келтириши керак.

Бир вақтнинг ўзида комиссия бунда айбдор бўлган шахсларни ва у ёки бу объектларни конструктив ўзгартириш ҳисоб регистрларида акс эттирилмаганлигининг сабабларини аниқлаши шарт.

3.26. Машиналар, ускуналар ва куч қурилмалари инвентаризация рўйхатларига якка тартибда, инвентарь рақами, тайёрлаган заводи, чиқарилган йили, вазифаси, қувватлари ва ҳоказолар кўрсатилган ҳолда киритилади.

Бир вақтда бир цех ёки бўлимга келиб тушган ва гуруҳ ҳисобининг намунавий инвентарь карточкасида қайд этиладиган бир хил қийматдаги хўжалик инвентарлари, асбоблар, дастгоҳлар ва ҳоказо бир турдаги буюмлар инвентаризация рўйхатларида мазкур буюмлар миқдори кўрсатилиб номлари бўйича келтирилади.

Асосий воситаларнинг инвентарь объектларига берилган рақамлар, қоидага кўра, ўзгармаслиги керак. Объектлар ўзларининг техник-ишлаб чиқариш вазифасига кўра киритилиши керак бўлган асосий

воситалар гуруҳидан бошқа гуруҳга хато равишда киритилган ҳолларда, шунингдек, нотўғри рақам қўйилганлиги аниқланган ҳолларда рақамлар ўзгартирилиши мумкин.

3.27. Инвентаризация пайтида хўжалик юритувчи субъектдан ташқарида бўлган асосий воситалар объектлари (узоқ рейсларда бўлган денгиз ва дарё кемалари, темир йўл ҳаракатдаги таркиби, автомашиналар, капитал таъмирлашга юборилган машина ва ускуналар ва ҳоказо) доимий ишлайдиган ёки ишчи комиссия томонидан улар хўжаликдан вақтинча чиқиб кетиши пайтига қадар инвентаризация қилиниши керак.

3.28. Фойдаланишга яроқсиз ва қайта тиклаб бўлмайдиган асосий воситалар инвентаризация рўйхатига киритилмайди. Бундай объектларга инвентаризация комиссияси алоҳида рўйхат тузиб, уларни фойдаланишга топшириш вақти ва ушбу объектларни яроқсиз ҳолга келтирган сабаблар (бузилиши, тўлиқ эскириш ва ҳоказолар) кўрсатилади. Бундай объектларни ҳисобдан чиқариш умумўрнатилган тартибда амалга оширилади.

3.29. Ўзига тегишли асосий воситаларни инвентаризация қилиш билан бир вақтда ижарага олинган ва масъул сақлашда бўлган асосий воситалар ҳам текширилади.

Кўрсатилган объектлар бўйича алоҳида рўйхат тузилади, унда мазкур объектлар масъул сақлаш ёки ижарага қабул қилинганлигини тасдиқлайдиган ҳужжатларга ҳавола берилади.